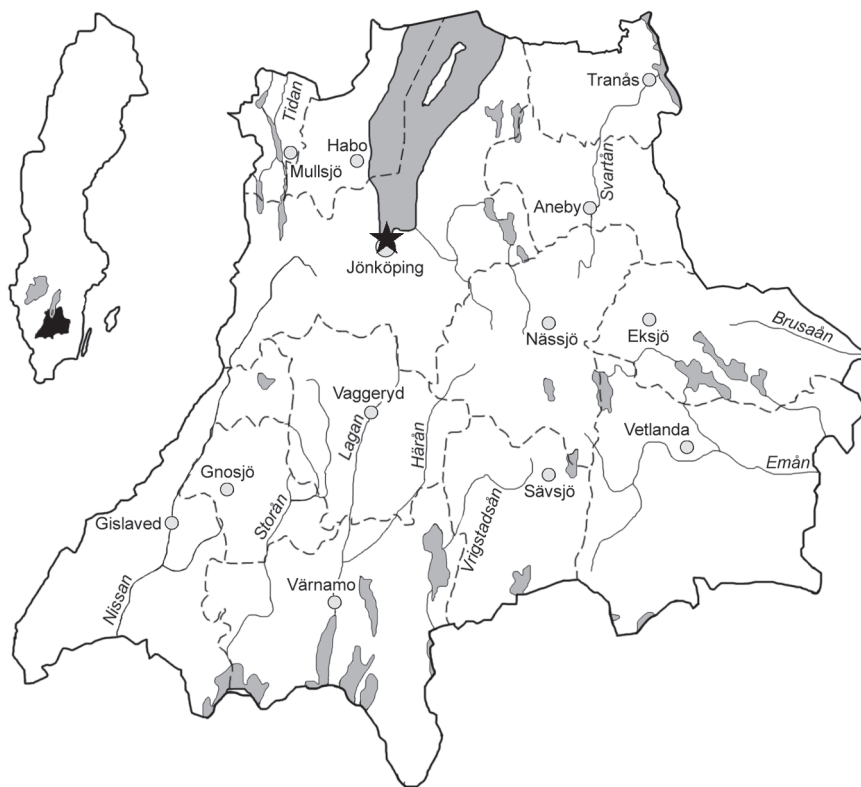

Kristine kyrka

Antikvarisk medverkan i samband med
ombyggnad för ny toalett

*Jönköpings stad i Jönköpings kommun,
Jönköpings län, Växjö stift*

Rapport och foto: Anders Franzén
Grafisk mall: Anna Stålhammar
Tryck: Arkitektkopia, Jönköping

Jönköpings läns museum, Box 2133, 550 02 Jönköping
Tel: 036-30 18 00
E-post: info@jkpglm.se
www.jkpglm.se

Utdrag ur tryckta och ajourhållna ekonomiska kartor är återgivna enligt tillstånd:
© Lantmäteriet. Ärende nr MS2007/04833.

© JÖNKÖPINGS LÄNS MUSEUM 2015

JÖNKÖPINGS LÄNS MUSEUM

ANTIKVARISK MEDVERKAN

1. ADMINISTRATIVA UPPGIFTER

Antikvarisk medverkan Anders Franzén	Rapportförfattare Anders Franzén	Dnr. 98/14	Lst./Kommun dnr. 433-1457-14	Slutbesiktning utförd 8 maj 2015
Fastighetsbeteckning/Populärnamn Kristine kyrka		Beslut enligt ☒ Lagen om kulturminnen m.m. ☐ Förordningen om bidrag till kulturmiljövård ☐ Plan- och bygglagen		
Län Jönköpings län	Kommun Jönköping			
Stadsdel/Trakt Öster	Socken/Församling Kristina	Fastighetsägare/Adressuppgifter Jönköpings pastorat Östra Storgatan 45 553 21 JÖNKÖPING		
Ekonomisk karta	Koordinat x	Koordinat y		

2. BAKGRUND (bakgrundsbeskrivning, historik)

Kristine kyrka uppfördes från och med 1649 och flera decennier framåt. Byggnaden eldhärjades i stadsbranden 1790 och återuppbyggdes 1793-94 i nyklassicistisk stil efter ritningar av Thure Wennberg vid Överintendentsämbetet (ÖIÄ).

En större ombyggnad genomfördes omkring 1876-78 efter ritningar av arkitekten Johan Fredrik Åbom, vid ÖIÄ. Åren 1918-20 erhöill kyrkointeriören i allt väsentligt den utformning som den har i dag. Denna ombyggnad genomfördes efter arkitekt Axel Lindegrens ritningar och de största förändringarna var den nya korutformningen med altare och altaruppsats, sakristia, sidokapell samt förändrade läktarunderbyggnader/förändrat vapenhus.

Den aktuella toaletten och samtalsrummet i nordväst tillkom troligen i samband med en invändig ombyggnad 1960.

Syftet med den nu genomförda ombyggnaden var att inrätta en ändamålsenlig toalett som uppfyller tillgänglighetskraven samt som en följd av detta förändra det befintliga samtalsrummet längst i norr.

3. ÅTGÄRD

Period/år	Arkitekt	Entreprenör/Hantverkare	Byggherre
2015	Ingvar Selse	Egen regi Anne Håkansson Måleri AB	Jönköpings pastorat
Berörd byggnadsdel	Tillstånd före renovering	Vidtagna åtgärder (med angivande av material, metoder, avvikelser från program)	
Kyrkorummets västra del under läktaren	Inför arbetena är den befintliga toaletten smal och tillgänglig endast via en mindre dörr. Toaletten är inredd med äldre ytskikt. Samtalsrummet har ett golv av ekparkett, putsade och målade väggar och ett innertak av gipsskivor. Rummet värms upp av elradiatorer. Passagen mellan toaletten och vapenhuset har ett golv av ekparkett, släta vita väggar och ett slätt vitt tak. Dörren mot vapenhuset är av spegeltyp, delvis glasad och marmorerad i gröna kulörer.	För att förstora toalettutrymmet revs väggen mellan toaletten och samtalsrummet. Denna vägg utgjordes av stående reglar, liggande glespanel, vassmatta och ett putsskikt som målats. Samtalsrummets innertak var reglat och försett med gipsskivor. Vid arbetena var det inte givet att samtalsrummets innertak skulle åtgärdas, men vid rivningen av mellanväggen framkom att det fanns ett äldre tak som möjligen skulle kunna friläggas och återanvändas. Byggherrens strävan efter att skapa ett rum med förstärkta kvaliteter och antikvariens intresse att frilägga äldre skikt resulterade i att hela det sekundära innertaket revs. Då framkom att rummet efter ombyggnaden 1918-20 utgjorts av två rumsenheter. Invid västväggen fanns ett utrymme, troligen ett förråd, med pappspånt tak och på andra sidan	

		<p>om den borttagna väggen österut anslöt taket till den utformning som läktartaket har med kassettering.</p> <p>Vid återställandet av taket kompletterades takets östra del helt i enlighet med läktartaket. Med andra ord återställdes de "lådor" och lister som ger taket dess indelning. Den västra delen av taket återställdes med ett slätt tak med taklist. Utefter ytterväggarna fanns den äldre taklisten bevarad. De återskapade "lådorna" gav möjlighet till ny, dold ledningsdragnig.</p> <p>Samtalsrummet erhöll sin uppvärmning från elradiatorer inför arbetena. Dessa ersattes med två nya radiatorer som anslöts till kyrkobyggnadens centralvärmesystem.</p> <p>Den nya mellanväggen mot toaletten gjorden med en vinkling för att inte sluta mot fönstret i väster. För övrigt slipades och lackades parkettgolvet och väggarna målades med emulsionsfärg.</p> <p>Toaletten inreddes med helt nya ytskikt och inventarier. Vidare installerades en dusch som kan användas vid enstaka tillfällen – inte frekvent, eftersom ventilationen knappast är dimensionerad för detta.</p> <p>Det räckte inte med att göra toalettdörren tillräckligt bred. Passagen mellan toalettdörren och vapenhuset mynnar i vapenhuset i en dörröppning vars dörrmått inte uppfyller tillgänglighetskraven. Därför togs detta dörrblad bort och öppningen vidgades. För att det befintliga dörrfodret skulle kunna återanvändas och ingen ny profilering skulle behöva tillverkas delades foderöverstycket mitt på och i detta mellanrum placerades en nytillverkad kloss i form av en parallelltrapets.</p> <p>Golvet i passagen utgjordes inför arbetena av sentida ekparkett. Denna ersattes med kalkstensplattor för att harmonisera med vapenhusets golvbeläggning.</p> <p>All inredning och alla snickeridetaljer bättringsmålades respektive marmorades för att dölja att ingrepp gjorts. Även om vapenhusets övriga dörrar inte berördes av ombyggnaderna målades passagens motstående dörr om eftersom dess marmorering inte helt anslöt till de omkringliggande dörrarnas kulör. Denna dörrs kulör kan ha varit den som tillkom vid ombyggnaden 1918-20.</p>
--	--	--

4. KOMMENTARER (erfarenheter, kritisk granskning)

Åtgärderna innebar att toaletten blev fullt tillgänglig och ändamålsenlig och att samtalsrummets estetiska och kulturhistoriska kvaliteter förstärktes.

5. BYGGNADSHISTORISKA RÖN / HISTORISKA RÖN (nya upptäckter, datering, ev. kommande publikation)

Någon enstaka frilagd takbräda i samtalsrummet visade spår efter en enkel fältindelning i gråa och vita kulörer. Målningen kunde inte knytas till någon rumslig indelning vilket bör tyda på att brädan är återanvänd antingen från en annan del av kyrkobyggnaden eller från någon annan byggnad.

Dokumentationsmaterialet förvaras i Jönköpings läns museums arkiv

Datum: 25 maj 2015

Anders Franzén

Illustrationer

Dörren från vapenhuset mot passagen och toaletten.

Vid rivningen inför toalettbygget framkom utrymmet under läktartrappan.

Dörren från vapenhuset mot passagen och toaletten samt rivningen av mellanväggen.

Här syns mellanväggens konstruktion med regler, glespanel, vassmatta och puts.

Till vänster: I samtalsrummets nordvästra hörn står, troligen sedan uppförandet av kyrkobyggnaden, en kolonn. Upptill ses reglingen som användes för det sekundära taket samt ovanför detta det frilagda innertaket.

Ovan: Innertaket med reglingen som håller på att rivas samt innertaket som är identiskt med det under den övriga läktaren.

Vapenhuset efter arbetena.

Innertaket i samtalsrummet.

Detalj av innertaket i samtalsrummet.

Den i en "låda" dolda dekorationsmålningen som framkom vid arbetena.

Innertaket i samtalsrummet i den del som inte varit synlig från kyrkorummet.

Samtalsrummet efter arbetena.

Byggnadsvårdsrapport 2015:23
JÖNKÖPINGS LÄNS MUSEUM